

ETH DIARI

Numerò 96
Dimenge 2 de mai 1999

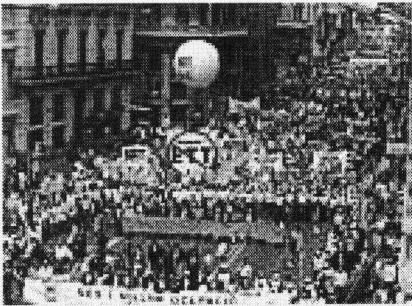
HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prètz: 50 pessetes

MANIFESTACIONS DER 1 DE MAI

Eth Prumèr de Mai d'enguan a agut un contengut tant politic coma laborau. Es crides tara patz enes Balcans si gueren es principaus consignes des líders sindicats que participèren ager enes tradicionaus manifestacions deth Prumèr de Mai. En Madrid e Barcelona, coma tanben en Girona, Tarragona e Lhèida, milèrs de persones participèren ena manifestacion unitària d'UGT e CC. OO. convocada jos eth lèma "Patz e drets". Josep Maria Álvarez e Joan Coscubiela demanèren qu'acabe era guèrra e, en terren laborau, criticquèren es administracions pera manca d'un bon plan d'ocupacion e peth travèder tàs 35 ores setmanaus.

AUMENATGE A FRANCESC LAYRET

Tamb motiu dera celebracion der 1 de Mai, dirigents e militants d'Esquerra Republicana de Catalunya heren ager ath maitin eth tradicionau acte d'aumentatge deuant deth monument deth coneishut politic e avocat laboralista Francesc Layret. Josep-Lluís Carod-Rovira, secretari generau d'Esquerra Republicana didec qu'er enautit còst dera vida en Catalonha hè qu'eth valor reau des salaris e des pensions sigue per

dejós dera rèsta der Estat. Carod-Rovira demanèc un encastre de relacions laboraus pròpri entà Catalonha que permete negociar de forma independenta convènis e jornada laborau e fixar un salari minim catalan. Tanben didec que cau qu'era requectacion dera Seguretat Social demore en Catalonha entà pr'amor de mielhorar es condicions de vida e era proteccion social.

ETH PRUMÈR DE MAI EN MON

Era celebracion deth Prumèr de Mai ath torn deth mon, sustot enes païsi dirèctament tocadi pera crisi economica, siguec seguida per milèrs de treballadors. En Rússia, com a passat enes darrèri ans, era manifestacion principau siguec era des comunistes de Guennadi Ziuganov, tamb fòrça pannèus que criticaen era OTAN pera guèrra de Iogoslàvia. Tanben i aguec ua auta manifestacion, fòrça mès colorista, convocada per actuau baile de Moscò, eth populista Iuri Luishkov. En Àsia, a on encara son dubèrtes es herides dera grèu crisi economica, i aguec manifestacions tamb fòrça participacion, mès enguan, desparièrament as darrèrs, lèu non i aguec incidents.

DARRÈRES DONADES D'ACNUR DE REFUGIADI ALBANO-KOSOVARS DESPLAÇADI ENES PAÏSI VESINS DE SÈRBIA

Uns 20.300 refugiadi albano-kosovars arribèren ager a Albània e Macedònia, çò qu'apuge a 760.000 eth nombre totau de refugiadi desplaçadi de Kosòvo d'ençà començaments de març, anoncièc ager eth Naut Comissionat de Nacions Unides entàs Refugiadi (ACNUR) en Ginebra. Uns 12.000 refugiadi traussèren ager era frontèra albanesa peth lòc de Morina, eth nombre mès naut d'ençà deth passat 17 d'abri, quan la traussèren lèu 20.000 persones per aqui. Era majoritat d'aguestes persones provenguien de Prizren, a uns 20 quilomètres dera termièra. Eth Hons dera ONU entara Infància (UNICEF) se mostrèc ager preocupat peth creishent nombre de mainadèra traumatizada qu'arribe a Albània, e eth Comitè Internacionau de Crèu Ròja avertic, peth sòn costat, que cada còp i a mès mainatges qu'arriben a Albània perdudi,

sense es sues familhes.

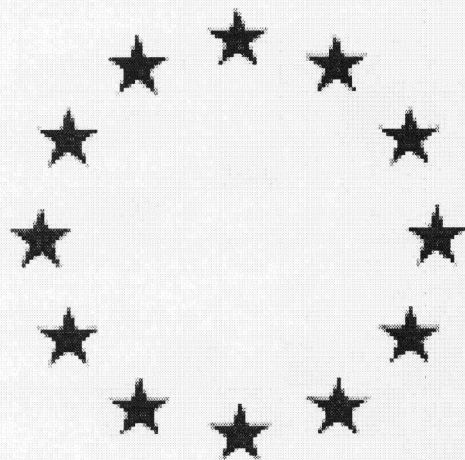
En Macedònia, 8.300 refugiadi traussèren era frontèra ager per Blace, Jazince e Lojane. Era majoritat sigueren amiadi tath camp de Cegrane.

Aguestes son es chiffres qu'aufrie ager er ACNUR:

ALBÀNIA: Ath torn de 385.900 refugiadi
MACEDÒNIA: Ath torn de 174.600
MONTENEGRO: 62.000 refugiadi
SÈRBIA: 50.000 (segontes donades iogoslaves, non confirmades per ACNUR)
BÒSNIA-ERZEGOVINA: 15.000 refugiadi albaneso-kosovars

ETH TRACTAT D'AMSTERDAM ENTRE EN VIGOR E SE CONVERTÍS ENA NAUA CONSTITUCION DES QUINZE

Era Union Europèa (UE) celèbre era entrada en vigor dera sua naua constitucion, eth Tractat d'Amsterdam, un element vitau en procès de construccion europèa. En nau tèxte legau s'assolide es mesures tanhentes ara coesion economica e social, vtaus entà qu'Espanha seguisque apropant-se as nivèus de convergència reau

Eth nau Tractat da ath Parlament Europèu (PE) mès poders tamb era codecision aplicada a un màger nombre de decisions; tanben s'a afortit era cooperacion policiu e judiciu entre es Estats membres entà combàter era delinqüència organizada internacionau e transnacionau. Tanben en capítol d'emplec e en des libertats, assolide era liura circula-

cion en territòri dera UE e afortís politiquas com era deth miei ambient o era social.

Mès, sustot sage d'apropar era UE tath ciutadan en tot simplificar eth sòn contengut en tot eliminar es articles non besonhosi e daurís es pòrtes ara ampliacion enquiara Euròpa der Èst.

A estat un procès de ratificacion long, de lèu dus ans, tamb trebuc. E eth madeish dia dera sua entrada en vigor, eth nau Tractat demane cambis, sustot enes capítols pendents.

Era refòrma des institucions europèes non se podèc barrar en Amsterdam, fonamentaument entà hèr tèsta tamb exit ath repte dera ampliacion. Ei a dider, cau reformar eth nombre de comissaris qu'intègren era Comission Europèa, era reponderacion de vòts que corresponderà a cada Estat membre en Conselh e er augment des decisions per majoria qualificada.

ORDE DETH DIA DETH NAU PLENARI DER AJUNTAMENT DE VIELHA CONVOCAT TÀ DIMARS

1. Començar er expedient entara resolucion deth con tracte soscrit damb GIROA SA.
2. Sollicitud tara Deputacion de Lhèida d'un auanç reintegrable de 2.700.000 pessetes.
3. Adjudicacion definitiua des parcelles 25.b) 1 deth P.P. Mijaran e RC 43 deth P.P. Eth Solan.
4. Pressupòst exercici de 1999 bases d'execucion e plantilha organica.
5. Reconeishment extrajudiciu de deutes.
6. Aprobacion iniciu dera modificacion des Normes Subsidiàries en sector Prat de Bodigues.
7. Aprobacion provisionau dera modificacion des Normes Subsidiàries en sector dera U.A. 1 de Vielha, e solucionar es allegacions.
8. Aprobacion provisionau dera modificacion des Normes Subsidiàries U. A. 4 de Vielha.
9. Suspension de licències en ambit d'Escunhau-Casarih.
10. Aprobacion definitiua deth Projècte d'Urbanizacion dera U.A. 5 de Vielha.
11. Aprobacion definitiua deth Projècte d'Urbanizacion dera U.A. 1 de Vielha.
12. Aprobacion iniciu dera modificacion deth Plan Parciau num. 2 de Betren.
13. Aprobacion dera indemnizacion pera ocupacion de terren entath camp de fòtbol.
14. Cession d'us dera casa Saforcada tath Conselh Generau d'Aran.

Era dictadura de Milosevic, ath delà de provocar un genocidi tàs kosovars, tanben a actuat contra es democrates sèrbis e, espe-
ciaument, a reprimet era premsa independenta sèrbia. Abantes e ara en aguesta etapa de guèrra dubèrta en Kosòvo, Milosevic a
barrat diuersi mieis de comunicacion sèrbis e a exercit ua implacabla repressio a totes es veus dissidentes. Slavko Curuvija,
qu'ère propietari deth diari dera oposicion *Danas Dnevni Telegraph*, siguec assassinat a tirs er onze d'abriu passat. Pòc abantes
dera sua mòrt, eth periodista auie escrit ua plan dura carta a Milosevic ena quau lo hè responsable dera penibla situacion en
Iogoslàvia.

Ara seguida reproduim complèta era carta coma testimonni de Curuvija:

Sa Excellència,

Dilhèu vosté non ei conscient que i a agut un còp d'Estat aguesta darrèra setmana. Maugrat es sues declaracions de que s'auie
esvitat era menaça des atacs militars, çò de cèrt ei qu'es sòns collaborators, era coali-
cion deth Govèrn, an mantingut vigent er estat d'excepcion, an suspenut es leis e an
prenut eth contròtle de Sèrbia. Era prumèra accion amiada a tèrme per aguest grop a es-
tat impedir qu'es sèrbis escoten, parlen o veiguen.

Tres **DIARIS** e ua estacion de ràdio s'a **BARRAT**, ua mesura sense precedent ena
istòria de Sèrbia. Açò qu'ei un desanor entà Sèrbia, senhor president. Totun, non ei
çò de piri que les pòt passar as sòns ciuta-
dans. En Iogoslàvia s'a declarat era **LEI
MARCIAU** e eth Govèrn per decret, a des-
piet que non a establìt oficiaument er estat
d'excepcion. Tot açò qu'a passat sense que
vosté se n'age dat compde. Perqué? Dilhèu
perque se negue a enfrontà-se as resultats
des sòns 10 ans en Govèrn? O ei perqué
vosté a gastat eth supòrt que li concedic era
majoria des sèrbis quan prenec eth poder?
S'a uedat era sua caisha magica, enquia ara
plia de chicanades politiquas? Tot çò qu'es
sèrbis an creat en aguest sègle a estat im-
prudèntament dilapidat: er Estat e es fron-
tèras nacionaus, era categoria d'aliat enes
dues guèrras mondias, era dignitat nacio-
nau, era participacion de Sèrbia enes insti-
tucions internacionaus, era identitat euro-
pèa des sèrbis, es sòns territòris en Croàcia

e en parts de Bòsnia. Era nacion a desvolo-
pat un **COMPLÈXE D'AGRESSOR** ge-
nocida e vençut, atau com eth d'èster eth
darrèr bastion deth comunisme europèu.

Merits destrusits

Es merits e eth valor des institucions sèr-
bies an estat destrusits de manèra sistemà-
tica. Vosté a metut era universitat e es gran-
ges collectiues en un madeish nivèu, a equi-
parat era Adadèmia d'Arts e Sciéncias a un
asil d'ancians, a degradat ara Glèisa, ara le-
gislatura, as mieis informatius, ath Parla-
ment e ath Govèrn. Vosté a empraubìt ara
classe mieja, en tot fomentat era aparicion
d'ua naua elit politica e economica. Eth PIB
a descenut enquia 1.400 dolars (210.000
pessetes), en tot qu'en Eslovènia (era repu-
blica que, segontes es sues declaracions,
demorarie en falhita dempús dera seces-
sion) a aumentat enquia 9.500 dolars
(1.425.000 pessetes); e enquia ena Croàcia
de Franjo Tujman ei de 4.600 dolars
(690.000 pessetes). Es pensionistes se ven
obligadi a **CERCAR MINJAR ENES
LORDÈRES**, perque es hons estataus de
pension les deuen sies o sèt mensualitats.
Mejançant es plans financèrs piramidaus, es
prèsts e era confiscacion des depòsits en di-
vises, er Estat a panat as sòns ciutadans
4.000 milions de liures esterlines (lèu un
bilion de pessetes). Aué en dia i a ath torn
de dus milions d'arturats. Mès de 100.000
persones formades e competentes an emi-

grat, en tot hùger dera guèrra, tamb era es-
perança d'esvitar eth reclutament o, simpla-
ment, perque non vedien futur en aguest pa-
ís. Vosté a plaçat ath cap des finances der
Estat un petit cercle de lèu 100 familhes,
que se beneficiè deth sòn supòrt e empara-
ment. Es personas qu'aucupen cargues en
Estat que vosté dirigís mòstren ua extrava-
gància e ua arrogància feudaus, en miei de-
ra enòrma misèria e praubetat deth pòble.
Es granes empreses son administrades pes
sòns 'amics'. Es sèrbis morissen pr'amor de
malauties curables o que non existissen en
cap d'aute lòc. Non i a medecines, eth sis-
tèma sanitari ei ath cant deth **COLLAPSE**
e era poblacion pren sedants tamb era ma-
deisha freqüècia qu'enes païsi desvolopadi
se pren vitamines.

En cap aute lòc d'Euròpa es criminaus e er
Estat formen un matrimòni tan ben avengut
com aciu, en Sèrbia. Es **BANDES ORGA-
NIZADES** contròtlen eth comèrc de bens e
servicis clau. Es formacions paramilitares
seguissen operant. Era violència en carrèr e
es assassinadi son abituaus cada dia e, ena
practica, er Estat a deishat era sua responsa-
bilitat de susvelhar era seguretat des sòns
ciutadans e es sòns bens. Vosté a creat ua
situacion ena quau toti es cargues politics
depenen dera sua benvolença e, per tant,
son obligadi a conspirar constantament es
uns contra es auti. Era resulta d'aguestes
INTRIGUES ei qu'es individús mens com-
petents e escropolosi son promoigudi.

Era policia e es sòns sequaci

Ua psicòsi d'estat d'excepcion permanenta
s'a imposat ena nòsta societat, ath delà dera
pòur generada pera policia omnipotent e
es sòns sequaci, que se vanten de poder or-
denar era execucion de tot aqueth que non
les agrade. S'exigís ara poblacion obedièn-
cia absoluta. S'organize **HISTERIQUES
MANIFESTACIONS** de supòrt entà cele-
brar cada ua des victòries que contribuïssen
ara nòsta queiguda. Eth principau miei
tamb eth quau exercís eth sòn poder qu'ei
era fòrça. E, entà utilizar era fòrça, vosté a
de recórrer as peijors sectors dera pobla-
cion.

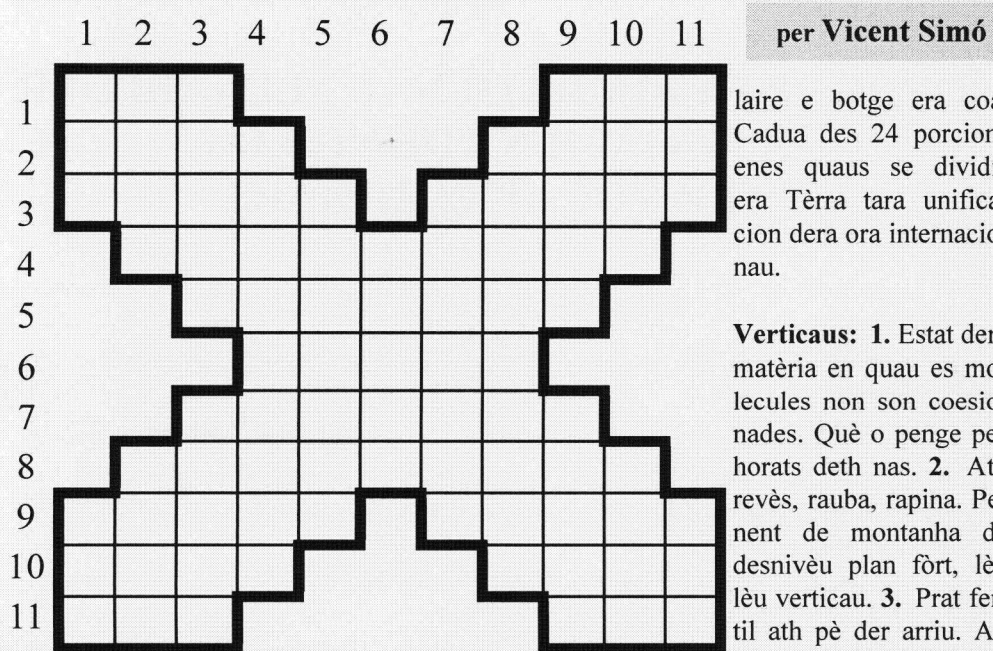
Sa excellència,

Eth sòn país, eth sòn pòble e es sòns com-
patriòtes an viscut pendent ans en un estat
de terror, de psicòsi, sense arren mès ath
sòn torn qu'era mòrt, era misèria, er orror e
era desesperacion. Sèrbia ei despolhada des
sòns territòris e riquesses coma se ja si-
guèsse mòrta. Sèrbia a cada còp mens hilhs,
e les sacrifique tamb massa facilitat. **HA-
MEGADI E UMILIADI**, es sòns ciuta-
dans an despenut eth coratge e ja non an
fòrces ne tansevolh entà realizar protestes
verbaus.

Aguesta carta que li auem dirigit ei era nòs-
ta petita contribucion ena luta contra era
pòur.

Slavko Curuvija

ETH CROTZAT DETH DIMENGE

laire e botge era coa.
Cadua des 24 porcions
enes quaus se dividís
era Tèrra tara unifica-
cion dera ora internacio-
nau.

Verticaus: 1. Estat dera
matèria en quau es mo-
lecules non son coesio-
nades. Què o penge pes
horats deth nas. 2. Ath
revès, rauba, rapina. Pe-
nent de montanha de
desnivèu plan fòrt, lèu
lèu verticaus. 3. Prat fer-
til ath pè der arriu. An
un deute, son obligats a

Orizontaus: 1. Audèth dera familha des
corvids, de plumatge blanc, nere e rosat.
Bilis. 2. Aguesta net. Privats dera parla. 3.
Estronhi. Cadua des dues mieitats ena
quau se despartissen es truhes tà còde-les.
4. Ornament que se pòrte ena aurelha. 5.
Disminucion des fòrces, estat de debilitat
pròpri dera sason primaverau. 6. Vigilha.
7. Provedits de dents. 8. Pensosi, en estat
de meditacion. 9. Longa caminada. Ath re-
vès, encèndis. 10. Recipients panchuts,
damb anses, entà còder eth minjar. Relatiu
ath horat deth cu. 11. Amic der òme que

pagar. 4. Cadua des parts deth tet que
baishe entre es dues pales e se junh damb
es dues parets lateraus dera bastissa (pl.).
5. D'un grad extrem (fèm.) 6. Espaci de
tèrra de forma triangulara qu'es alluvions
d'un arriu formen ena desbocadura. 7. Pa-
ret hèta damb taules de husta que dessepa-
re dues abitacions (pl.). 8. Cargada de ma-
nies. 9. Airina entà voludar es estères deth
horn. Accion d'auer compde. 10. Volcan
sicilian. Plasent as sentits, non aspre. 11.
Hesca a servir, utiliza. Barreta redona entà
tòrcer eth hui.

NÒTA INFORMATIUA: Ena cronica sus eth castèth de Les publicada di-
menge passat mos enganhèrem. Jaume I non venguec pas tara Val en 1255, senon
dètz ans dempús: en 1265. Dempús d'aguest hèt se comentauè era entrada d'un
exercit deth rei catalan ena Val, çò que non ei cap vertat; era invasió siguec d'un
exercit deth rei francès gràcies a un pacte tamb eth senhor de Les en 1283.

SOLU- CION DETH CROZAT DETH DARRÈR DIMEN- GE

per Cisko

1	Q	U	I	N	S	E	V	O	L	H
2	U	R	P	A		O	I	U	E	A
3	A	S	I	N	E	D		N	I	N
4	U	S	C	L	A	R	A	M		G
5	Q		A	I	R	A	D	U	G	A
6	U	E		L	A	D	U	A	R	S
7	E	R	E		N		R		U	S
8	D	E		A		C		B		E
9	E	T	E		S	E	N	E	O	J
10	G	A	R	G	A	L	H	A	R	A
11	U	R	G	E	N	T	A		E	R
12	N	E	O	R	T	I	C		S	A